

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבה
קרק שליט"א
י"ד ט"ז סביריה ת"ד

מקץ - חנוכה
ג'ליון 29 | תש"פ

פרישת מקץ

הער העד בנז האיש לאמור לא תראו פני בלתי
אחיכם אתכם

וברש"י פי' העד העיד לשון התראה שסתם התראה בפני עדים, בגמ' מכות (ו' ע"ב) נחלקו ר"י וחכמים אי התראה בעינן ע"י העדים גופיה דכתי' עפ"י שנים עדים יקום דבר וחכמים ס"ל דלא בעינן שהעדים בעצמם יתרו את ההתראה, ולכא' קצת צ"ע לחכמים מהא דהתורה קוראת כאן להתראה בלשון עדות היינו שהעדים הם המתרים וזהו חלק מהמעשה עדות, ואולי אפשר לומר דבזה גופא נחלקו אם בזה שהתורה קוראת להתראה בשם עדות מחייב שגם ההתראה תהיה ע"י העדים וחכמים ס"ל דבעי עדות שמעידים על ההתראה.

ותבלענה השבלים הדקות

יל"ע אמאי נרמז דווקא בדרך זו של אכילת השבלים הדקות את השמנות. ואפשר לבאר בדרך רמז עפ"י מאי דא' בפאה (פ"ו מ"ז) קמה שיש בה סאתים, ושכחה, אינה שכחה אין בה סאתים, אבל היא ראויה לעשות סאתים. אפילו היא של טופח, רואין אותה כאילו היא ענוה של שעורים, וברע"ב הביא בשם הירושלמי דאירי בשדופות שמשערין אותן כאילו הן מלאות, כמו"כ הכא בחלום פרעה אכילת השדופות את השמנות בטלה ל"שכחה" של "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו".

חנוכה

וכן בגמ' שם משמע דהסוגיא קאי אף בשנים שמדליקים נר אחד כ"א בסמוך זל"ז בשני פתחים נפרדים.

אכן באמת בלשון הרמב"ם כבר הקשו דמשמע מדבריו שרק אם תקע יצא היינו בדיעבד ולא לכתחילה והא מצוות לל"ג הוי היתר לכתחילה ואמאי לא פסק הרמב"ם דשרי לתקוע לכתחילה, ואפשר לומר דהרמב"ם למד זאת מסוגיין דמשמע דהשתמשות במע"ש אסורה דהוי דרך ביזיון מצווה וזה שייך גם במילי דמצווה אף שאין במע"ש איסור השתמשות מגדרי איסור וכ"ש שיש לאסור השתמשות בהקדש מפני כבוד החפצא אפילו במילי דמצווה שלא נחשבים הנאה כלפי דין מעילה.

שפה
לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו

ביסוד דין חיזור
עה"פ בנר חנוכה

כבוד המערכת הנכבדה אשר מבקשים תורה מפיהו של ידידי משכבר הימים מרנא ורבנא הגר"ד הכהן שליט"א ואשר מחזירים אותי לימי נעוריי בישיה"ק בצוותא חדתא עם רבינו הגדול שליט"א אשר לשמו ולזכר

המשך בעמוד הבא

אמאי ל"א בנ"ח מצוות לאו ליהנות נתנו גבי הדלקה
מנר לנר

בגמ' שבת משמע לחד מ"ד שהאיסור הדלקה מנר לנר דומה להשתמשות במעות מע"ש לשקול נגדו דינרי זהב, ולכאורה קשה דבמעות מע"ש גופיה יש מקום להתיר השתמשות של מצוה דלא עדיפי מהקדש דמותר להשתמש בו לצורך מצווה דקיי"ל בשופר של עולה מותר לתקוע בו משום דמצוות לאו ליהנות נתנו וא"כ מאי קס"ד להחמיר בהשתמשות להדליק מנר לנר, ואין לומר דנר שאינו של חובה רק מהדרין לא נכלל בכלל מצוות לאו ליהנות נתנו דמסברא המהדרין דינו כנר חובה לעניין מצוות לל"ג

בן ישיבה הגדרת מגוריו לגבי מקום ההדלקה

דנו קמיה רבינו בבן ישיבה היכא מקרי דירתו לגבי הדלקת נ"ח, ורצה רבינו לדמותו להא דא' (כלים ז,יג.) כל שבים טהור, חוץ מכלב המים, מפני שהוא בורח ליבשה, דברי רבי עקיבא. וברע"ב פ' לפי שכל שאר בריות שבים אין אחד מהם בורח ליבשה כשבאים לצוד אותם, אלא כלב הים בלבד, הלכך הוי בכלל עורות היבשה, ואם עשה כלי מעורו מקבל טומאה. היינו שנמדד מקום מגורו וחיותו לפי שעת הדחק שאז בורח ליבשה אפי' שנמצא בים. א"כ גם בבן ישיבה השווה בישיבה בכל זמן אבל זיקתו הפנימית קשור לבית הוריו א"כ סו"ס מקרי דר שם. ואמר רבינו שאין לדמותו דבכלים דנים אנו לגבי "שם בריה" ובזה תלוי היכן קשור בשעת הדחק שאז אכן זה סימן ומורה על זיקתו הפנימית ליבשה. משא"כ כאן אנו דנים על "מציאות

דירתו" ולזה אין שייך זיקה הפנימית כ"א בפועל היכן דיוריו.

ביאור דין קדימה בנר שבת

בסוגיא דחנוכה (שבת כ"ג ע"ב) א"י אמר רבא פשיטא לי נר ביתו ונר חנוכה נר ביתו עדיף משום שלום ביתו וכן לגבי קידוש היום, וברמב"ם (פ"ד מהל' חנוכה ומגילה הל' י"ג) פ' כפשוטו, ולכאורה סברת רבא דשלום ביתו היינו חלק מחיוביו כלפי אשתו, דאי לא נימא הכי מנא לן דתתחה מצווה מפורשת דרבנן, ונראה ביאורו דהנה בשלהי חולין (קמ"א) הוצרכו ללימוד מפורש מקרא שלא ידחה עשה של מצורע לעשה דשילוח הקן משום שגדול השלום דהא ישב חוץ לאהלו שבעת ימים, וע"כ אתא רבא למימר דמקרא ילפינן דלא ידחה עשה זה את עשה של שילוח בקום ועשה אבל בנידון של קדימה והי מינייהו עדיף היכא דאיכא שלום ביתו גדול השלום עדיף.

הכפירים שואגים לטרף

אמר רבינו דא' בתהילים "הכפירים שואגים לטרף לבקש מקל אכלם" ולכאורה בעיניי שלנו הדבר לא מובן וכי האריה צריך להתפלל כדי לקבל את מזונותיו הלא כל החיות מוכנות לפניו ואיזה שירצה יבחר וביותר שהרי דוד המלך אומר הכפירים שואגים לטרף שע"י שאגתם מחרידים את טרפם להטיל בו מורא שלא יעז לברוח ולהתנגד א"כ למאי צריכים להתאמץ ולבקש על אכלם והלא בקל הוא שישגיגוהו, אלא ביאורו דדווקא המלך הוא המתפלל העיקרי כדקיי"ל שהמלך כורע בכל התפילה סתם לאדם אינו יכול לכרוע בכל התפילה אא"כ זה עוזר לו בכוונה אבל המלך שרי אפי' יותר מכה"ג ששרי לכרוע בכל ברכה והשאלה היא התשובה המלך שולט על הכל ויש לו הכל דווקא מפני שהוא זה שמתפלל על הכל.

דעת
חבמה ומוסד

שפה לנאמנים - המשך

התמדתו תאוות נפש חזקו ואמצו ויהי ד' אתכם.

צירפתי פרפרת נאה אשר שמורה באמתחתי מרבינו שליט"א השייך לימי החנוכה, והיסוד הנ"ל שמעתי מאז ואח"כ הוספתי עוד מה שראיתי בספרי דבי רב.

דהנה כתב הרמב"ם בפ"ה מהלכות שבת הל' א' וז"ל הדלקת נר בשבת אינה רשות אם רצה מדליק ואם רצה אינו מדליק. ולא מצוה שאינו חייב לרדוף אחריה עד שיעשנה כגון עירובי חצרות או נטילת ידים לאכילה אלא זה חובה. ואחד אנשים ואחד נשים חייבין להיות בבתיהן נר דלוק בשבת. אפילו אין לו מה יאכל שואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליק את הנר שזה בכלל עונג שבת ע"כ. ומוכח מדבריו דמאי דבעינן חיזור על הפתחים בנר חנוכה אינו משום דין פרסומי ניסא דהרי גם בשבת צריך לחזור על הפתחים אפי' דליכא דין פרסומי ניסא.

ולכאורה אם על נר חנוכה ושבת דרבנן צריך לחזור על הפתחים ודאי על כל מצווה דאורייתא כגון תפילין וכדו' צריך לחזור עה"פ, ובאמת אין זה קשה אלא לשי" הר"ן [בדפי הרי"ף שבת יא ד"ה אמר רבא] דהקשה איך אנו דוחים קידוש דאורייתא מפני נר שבת דרבנן. ומשמע דבעלמא צריך לחזור עה"פ בכל מצווה דעוה"ב כגון כבוד רבו (שמביאו לחיי עוה"ב) שעדיף על כבוד אביו דעוה"ז וה"נ מחזור עה"פ במצווה דעוה"ב (נ"ח) יותר ממזון הגוף דעוה"ז

(קידוש). וכמו שהוכיחו כן הראשונים בענייני אמן בין הפרקים מכ"ש של ענייני שלום מפני הכבוד.

ומאי דהוצרכו להדגיש דין חיזור על הפתחים בנר שבת ונר חנוכה הוא משום שביסודם וטעמם משום כבוד אתו דנר שבת משום כבוד שבת ונ"ח משום פרסומי ניסא והיה מקום לומר דבזה לא בעי לחזור על הפתחים שהוא ההיפך מדרך כבוד, קמ"ל דאפילו בהני מצוות בעי' לחזור עה"פ בכדי לקיימם,

וביותר משמע בדברי הרמב"ם לחלק בין שאר מצוות לנ"ח ונ"ש שבשניהם בעינן למעשה ההדלקה בשביל התוצאה בנ"ש בשביל כבוד שבת ושלום בית ונ"ח לפרסומי ניסא, משא"כ בשאר מצוות שבעינן למעשה לגופיה ובזה החידוש שאף שהחפצא של הנר אינו לפנינו אבל החיוב מוטל עליו להביא לפרסומי ניסא ולשלום ביתו וע"כ חייב לחזור עה"פ,

וכעין זה איתא בסברת התוס' (שבת כ"ג ע"ב ד"ה הדר פשטה) דאין מעלת פרסומי ניסא אלא לעיכובא ולא לגבי קדימה, וע"כ צריך לקרות ההפסדה בזכריה עיי"ש. והיינו שאינו מעלה במעשה עצמו כ"א בתוצאה ולגבי התוצאה אין שום מעלה בקדימה וע"כ מקדימים לקרות בשל ר"ח, וע"כ שפיר צריך לחזור עה"פ דווקא בנ"ש ונ"ח דבעינן לתוצאה דפרסומי ניסא.

בברכת התורה

אפרים זלמן ק. מנטשעסטער

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאג'א זצ"ל
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביבאס זצ"ל

